

وزیر راه و شهرسازی:

ایران و قزاقستان به دنبال

ایجاد زنجیره لجستیکی پیوسته

سخنرانی گزارش می‌دهد:

طرح «شارک»؛ نسخه نجات

کشتی‌سازی یا تکرار وعده‌ها؟

چرا «شارک» صنعت کشتی‌سازی را نجات نمی‌دهد؟

۷

@Eghtesadsaramad

saramad.darya

www.eghtesadsaramad.ir

مقاله

کریدور نوظهور جنوب

مرتضی قاضی - ۲۷

یادداشت

«هزار سال پس از فردوسی» بازسازی علمی متن شاهنامه

محمدجعفر محمدزاده - در میان نسخه‌ها و تصحیح‌های گوناگون شاهنامه، معتبرترین و علمی‌ترین متنی که امروز در دسترس پژوهشگران و علاقه‌مندان قرار دارد، تصحیح زنده‌یاد استاد جلال خالقی مطلق است. این تصحیح حاصل چند دهه پژوهش مستمر بر پایه کهن‌ترین و معتبرترین دست‌نویس‌های شناخته‌شده شاهنامه، به‌ویژه نسخه مشهور فلورانس، و مقابله آن با ده‌ها نسخه دیگر است. منابع داستان‌های ملی ایران تا اندازه زیادی شناخته‌شده‌اند و فردوسی خود در بخش‌های مختلف شاهنامه به منابع و مآخذ کار خویش اشاره کرده است. این امانت‌داری در نقل روایت‌ها یکی از ویژگی‌های برجسته شاهنامه و از ارزش‌های بزرگ فردوسی به‌شمار می‌رود. پیش از سرایش شاهنامه فردوسی نیز آثاری با عنوان شاهنامه وجود داشته است؛ از جمله شاهنامه ابوعلی بلخی، شاهنامه ابوالمؤید بلخی، شاهنامه ابومنصوری و شاهنامه دقیقی توسی. از دو شاهنامه نخست جز اشاره‌هایی پراکنده در منابعی چون «آثارالباقیه» چیزی بر جای نمانده است. از شاهنامه ابومنصوری که به‌نثر بوده، تنها مقدمه‌ای کوتاه اما بسیار ارزشمند در دست است و از شاهنامه دقیقی نیز که با مرگ ناپهنگام شاعر ناتمام ماند، حدود هزار بیت شناخته‌شده است. فردوسی در دیباچه شاهنامه از دو اثر اخیر یاد می‌کند. بنیاد همه این آثار و نیز شاهکار فردوسی بر خدای‌نامه‌های پهلوی استوار بوده است؛ آثاری که تاریخ و روایت‌های ملی ایران را در خود جای داده بودند. گفته‌اند که عبدالله بن مقفع بخشی از این میراث را به عربی ترجمه کرده بود، اما از متن اصلی آنها اثری در دست نیست.

پس از درگذشت فردوسی، نسخه‌های فراوانی از شاهنامه کاتب شد که امروزه در کتابخانه‌ها و موزه‌های معتبر جهان نگهداری می‌شوند. همین تکثیر نسخه‌ها، در کنار اختلاف‌های فراوان میان آنها، ضرورت یک تصحیح علمی و انتقادی را بیش از پیش آشکار می‌کرد. این نیاز سرانجام با کوشش استاد جلال خالقی مطلق به شکلی کم‌نظیر برآورده شد.

تصحیح خالقی مطلق را باید نقطه عطفی در تاریخ شاهنامه‌پژوهی دانست. این اثر نه تنها متنی استوارتر و نزدیک‌تر به روایت اصیل شاهنامه در اختیار پژوهشگران قرار داد، بلکه بسیاری از مسائل و ابهام‌های متنی را نیز روشن ساخت و زمینه را برای پژوهش‌های تازه در حوزه فردوسی‌شناسی و شاهنامه‌پژوهی فراهم کرد. از این رو، سهم و حق استاد خالقی مطلق در شناخت علمی شاهنامه، حقی ماندگار و فراموش‌نشدنی است. اهمیت کار سترگ استاد خالقی مطلق تنها در گردآوری نسخه‌های متعدد شاهنامه نیست، بلکه در به‌کارگیری روش علمی تصحیح انتقادی متن است. او برای نخستین بار کوشید با تکیه بر کهن‌ترین دست‌نویس‌های شناخته‌شده و مقابله دقیق آنها با ده‌ها نسخه دیگر، متنی را بازسازی کند که تا حد امکان به سروده فردوسی نزدیک باشد. به بیان دیگر، پس از حدود هزار سال از سرایش شاهنامه، برای نخستین بار این اثر بر پایه اصول نوین متن‌شناسی و تصحیح انتقادی بازخوانی و بازسازی شد؛ دستاوردی که افق تازه‌ای در پژوهش‌های فردوسی‌شناسی و شاهنامه‌پژوهی گشود.

این تصحیح در چند گونه منتشر شده است. چاپ هشت‌جلدی آن همراه با نسخه‌بدل‌های گسترده در پاورقی‌ها عرضه شده و چهار جلد نیز به یادداشت‌ها و توضیحات پژوهشی اختصاص یافته است؛ مجموعه‌ای دوازده‌جلدی که یکی از مهم‌ترین منابع مطالعات شاهنامه به‌شمار می‌رود. چاپ دیگر، نسخه‌ای دو جلدی در قطع رحلی است که برخی خطاها و کاستی‌های چاپ نخست در آن اصلاح شده است. همچنین چاپ چهار جلدی در قطع وزیری برای دانشجویان، شاهنامه‌خوانان و شرکت‌کنندگان در کارگاه‌های شاهنامه‌پژوهی مناسب‌تر و کاربردی‌تر است.

از امتیازات مهم چاپ‌های جدید، انتشار دو جلد واژه‌یاب و بیت‌یاب شاهنامه است که زیر نظر استاد خالقی مطلق تدوین شده و ابزاری بسیار سودمند برای پژوهشگران، مدرسان و علاقه‌مندان شاهنامه به‌شمار می‌آید.

شاهنامه را به درستی «حافظه ملی ایرانیان» نامیده‌اند. از این رو، خواننده ایرانی بهتر است این اثر را نه به صورت گزیده و پراکنده، بلکه با رعایت سیر منطقی و پیوسته آن، از آغاز تا پایان و بر پایه متنی معتبر مطالعه کند تا با ساختار اندیشه، روایت و جهان‌بینی فردوسی آشنا شود.

گزارش سخنرانی از ادامه وابستگی واردات غلات به مسیرهای محدود:

«اینچه برون» در محاصره موانع اجرایی!

هفت مانع در مسیر هاب غلات شدن اینچه برون

۲

۲۷

سخنرانی گزارش می‌دهد:

«فعال‌سازی کریدور شرقی»

ضرورت راهبردی توسعه تجارت

لزوم اتصال ظرفیت‌های بنادر پاکستان با شبکه ریلی شرق ایران

۸

۲۷

اینفوگرافیک-اقتصاد سرآمد

مامانم می‌گه قراره یه روز خوب بیاد کاشکی داروم کم نیاد...

محک
سازمان خیریه فعالیت از
کودکان مبتلا به سرطان

mahak-charity.org